

Çevre Mühendisleri
Odası

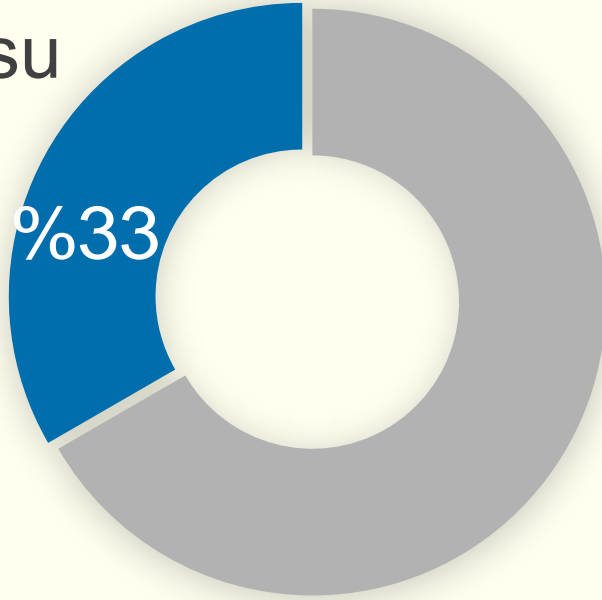
Su Temini ve Atıksu Toplama Sistemlerinde Enerji Verimliliği

Sevgi TOKGÖZ GÜNEŞ & Hasan SARPTAŞ
TMMOB Çevre Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi

İzmir Bölgesi Enerji Formu
7-8 Nisan 2017// İzmir Mimarlık Merkezi

Su / Atıksu Tesisleri ve Enerji Tüketimi

Su / Atıksu

Belediye Bütçesi

Elektrik Harcamalarının İşletme Giderleri İçindeki Payı

atıksu tesisleri için **%25 - %40**

su temini sistemleri için ise **%80** mertebelerinde

Enerji- Öncelikli Konu

AB'de ve ülkemizde

- iklim değişikliği,
- fosil yakıtların sürdürülebilir kullanımının sağlanması,
- enerji yakıtlarında kaynak güvencesi

Ulusal Enerji Politikamız (Ulusal Enerji Strateji Belgesi 2010-2023)

Enerjinin;

I. üretim,

II. iletim

III. nihai tüketim aşamalarında
verimliliğinin geliştirilmesi

IV. bilinçli kullanım ile tasarrufun sağlanması

V. enerji yoğunluğunun sektörler kapsamında
azaltılması

Su Temini/Atıksu Toplama Sistemleri Ekonomik & Çevresel & Enerji Maliyetlerinin Azaltılması

- ekipman/işletme açısından enerji verimliliğinin artırılması,
- suyun verimli kullanımının teşvik edilmesi,
- atıksudaki enerjinin elektrik/ısı olarak geri kazanılması,
- su kayıp/kaçaklarının önlenmesi,
- arıtmaya gidecek yağmursuyu miktarının azaltılması veya ayırık sistem ile atıksu/yağış sularının ayrı toplanması,
- atıksu toplama ve uzaklaştırma sisteminin (kanalizasyon) bakım ve onarım çalışmalarıyla yeraltısuyu ve denizsuyu gibi girişimlerinin engellenmesi

Su Temini/Atıksu Toplama Sistemleri için Enerji Verimliliği Stratejisinde Paydaşlar

- atıksu arıtma tesislerinin yenilerinin kurulması ve mevcut tesislerin işletim ve bakımından sorumlu olan **belediyeler**,
- atıksu arıtma tesisleriyle ilgili yetki sahibi kuruluşlar olan **Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri**,
- atıksu arıtma tesisleri hazırlık ve gerçekleştirme süreçlerinde, yerel yönetimlerin kentsel ihtiyaçlarının uluslararası standartlara uygun biçimde karşılanabilmesi adına projeler geliştirmekte ve uygulamakta, kredi vermekte ve danışmanlık ve teknik destek hizmetleri de sağlamakta destek veren kurum olan **İl Bank (İller Bankası)**,
- ülkedeki büyük ölçekli atıksu arıtma tesisleri hazırlamakta, kurmakta ve işletme/bakımını sağlamakta olan **Büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idareleri**.

Su ve Atıksu Sistemleri Enerji Gerektiren Faaliyetleri

Aşama	Faaliyet	Enerji Kullanan Sistemler
Suyu alma	Derin kuyudan	Dalgıç veya (şaft türbin derin kuyu) derin kuyu pompaj sistemleri
	Yüzeysel kaynaklardan	Yatay veya dikey santrifüj pompa sistemleri
Arıtma	Kimyasal (dezenfeksiyon ve klorlama)	Piston tip dozaj pompaları
	Fiziksel (ör. filtrasyon ve çökeltim)	Pompaj sistemleri, fan, karıştırıcı, santrifüj havalandırıcılar
Kaynak ile Şebeke arasında Borulama	İçme suyunu dağıtım şebekesine gönderme	Dalgıç veya (şaft türbin derin kuyu) derin kuyu pompaj sistemleri; yatay veya dikey santrifüj pompa sistemleri
	Güçlendirici pompaj	Dağıtım sistemine gönderilen suyun basıncını arttırmak için veya suyu daha yüksek seviyelere çıkartmak için kullanılan yatay veya dikey santrifüj pompa sistemleri
Dağıtım	Son kullanıcılara dağıtım	yatay veya dikey santrifüj pompa sistemleri
	Yağmur ve Evsel Atıksu Sistemi	Kanal ve/veya yağmursuyu borulama
	Atıksu arıtma ve deşarj	Pompaj sistemleri, fan, karıştırıcı, santrifüj havalandırıcılar
Destek Sistemleri	Destek işlemleriyle ilişkili hizmet binaları	Işıklandırma, ısıtma-havalandırma-iklimlendirme sistemleri, vb...

Su Temini ve Atık Su Aritımında Verimi Artırmak için Önlemler

Alan	İşlem	Tipik Geri Ödeme Süresi (yıl)
Elektrik Oranları	Pik elektrik dönemlerinde talebi azaltmak	0-2*
Elektrik Tesisatları	Kapasitör güç faktörü optimizasyonu	0.8-1.5
	Gerilim dengesizliğini azaltma	1-1.5
Operasyon ve Bakım	Rutin pompa bakımı	2
	Derin kuyu bakım ve <i>rehabilitasyonu</i>	1-2
Üretim ve Dağıtım	Otomasyon kullanımı (SCADA, valf üzerinde elektronik kontroller) ör, şebeke basıncı kontrolü pompaj ekipmanlarının çalışmasını optimize etmek için.	0-5
	Yeni verimli pompa	1-2
	Yeni verimli motor	2-3
	Pervane değişimi	0.5
Son Kullanım	Dağıtım şebekesi optimizasyonu (ör, gereksiz vanaların çıkarılması, bölgelendirme vb.), düzenleme vanalarının montajı	0.5-3
	Verimli teknoloji kullanımı için teşvik programı	1-3
	Tüketimin etkin kullanımı	1-2

Su Sistemlerinin Enerji Tasarrufunda Teknik ve Yönetimsel Yaklaşım

Kurumsal Kalıcı Değişim

Üst Yönetimin Siyasi İradesi

&

Suyun Nihai Kullanım Verimliliği

Toplum İradesi

su temini/atıksu arıtım veriminin geliştirilmesi
yönündeki bir girişimin başarı/başarısızlığında

kritik rol

Siyasi İrade

- Üst yönetimin liderliği gereklidir.
- Orta yönetimde sürdürülebilirlik – denetim uygulamaları – mümkün olduğunca erken

Teknik Yönetim ve Analiz

- Pompalar
- Kaçak tespit ve onarımı
- Basınç yönetimi (Kaçak azaltma)
- Otomasyon
- Ölçüm ve İzleme
- Sistem tasarımı ve düzen
- Su sistemi planlaması ve haritasını oluşturmak
- Sistemin enerji denetimini yönetmek
- Hedef ve ölçütleri oluşturmak
- Kıyaslama ve ölçümleri geliştirmek
- Teknik personelin kapasitesini güçlendirmek

Verimlilik Uyg.'nın Ölçülmesi

Suyun Yaşam Döngüsü

Su Kaynağı

İletim

0 - 4 kWh/m³

Su Arıtma

0 - 5 kWh/m³

Dağıtım

0.2 - 1.2 kWh/m³

Son Kullanım

Enerji Stratejileri

- Verimli pompa ve motor kullanımı (değişken devirli pompa)
- Cazibe ile akan sudan enerji kazanımı

Enerji Stratejileri

- Verimli pompa ve motor kullanımı (değişken devirli p.)
- SCADA sistemi kullanımı

Enerji Stratejileri

- Verimli pompa ve motor kullanımı (değişken devirli p.)
- Su kayıp ve kaçaklarının kontrolü
- Otomatik su sayaçları

Arıtılmış Atıksu

Tekrar Kullanım

Atıksu Arıtma

10 - 75 kWh/m³

Toplama

Enerji Stratejileri

- Verimli pompa ve motor kullanımı (değişken devirli)

Enerji Stratejileri

- Arıtma prosesleri enerji verimliliğinin artırılması
- Yerel yenilenebilir enerji kaynakları
- Verimli pompa ve motor kullanımı (değişken devirli pompalar)
- Atıksu geri dönüşüm / kullanımı

Su - Atıksu Tesislerinde Enerji Yoğunluğu ve Enerji Verimliliği için Stratejiler

Çevre Mühendisleri
Odası

Sonuç & Değerlendirme

- ✓ Ülkemizde atıksu faaliyetlerine ilişkin çalışmalarda **enerji verimliliği esasına dayalı sürdürülebilir yatırımlarının** bir standardının oluşturulması amacıyla günümüze kadar gerçekleştirilmiş olan çalışmaların benzer şekilde su sektörüne ve nihai kullanıcı alanına da yaygınlaştırılması **suyun yaşam döngüsü boyunca değerlendirilmesine** olanak tanıyacaktır.

- ✓ Su ile ilgili tüm paydaşların bilinçlendirilmeleri ve mevzuat/rehber dokümanlar ile desteklenen tasarım, işletme ve **denetim/kontrol mekanizmaları** çerçevesinde sistemlerin **verimliliğinin arttırılarak sürdürülebilirliğinin sağlanması** başarıdaki en temel konulardır.

- ✓ mevcut en iyi teknikler/uygulama örneklerinin maliyet analizleri kapsamında değerlendirilerek yararlarının net bir şekilde ortaya konması enerji verimliliği çalışmalarının yaygınlaştırılmasına katkı sağlayacaktır.

- ✓ Su sektöründe verimlilik çalışmalarının uygulanmasındaki en büyük engel yönetim ve mühendis seviyesinde uzman eksikliği

Yönetim anlayışının kavramları:

etkinlik, verimlilik, güvenilirlik, işletme maliyetlerini minimize etmek ve gelir meydana getirmek.

Yöneticilere fırsatlar bu terimlerle **sunulursa** ve uygulamada başarı sağlamış **örneklerle** konu **desteklenirse** su ve atıksu verimliliğine inanır hale geleceklerdir.

Karar vericiler için ise geliştirme/iyileştirme maliyetlerinin ne kadar sürede kendisini ödeyeceğini bilmek için **fayda/masraf analizine** gerek vardır.

**Çevre Mühendisleri
Odası**

Teşekkür ederim...!!!